

Mantokuoriaiset (*Scolytus* spp.)

ERITYISEN
HAITALLISIA

Alkuperä ja leviäminen

Eurooppalaiset mantokuoriaiset eivät ole varsinaisia vieraslajeja, vaan ne ovat leviämässä omin voimin Suomeen ilmaston lämmetessä. Ongelmana on se, että mantokuoriaiset siirtävät puusta toiseen *Ophiostoma*-sientä, joka aiheuttaa hollaninjalavatautia.

Ophiostoma-sienten pääasiallinen siirtäjä Euroopassa on *Scolytus multistriatus* -mantokuoriainen, joka ei toistaiseksi kuulu Suomen hyönteislajistoon. Norjassa taudin siirtäjänä toimii *S. laevis* -mantokuoriainen, jota tavataan myös Viron pohjoisrannikolla ja Tukholman seudulla. Norjassa ja Ruotsissa tauti on saanut jo suppeilla alueilla jalansijan.

Tunnistaminen

Mantokuoriaiset ovat pieniä, 2-3 mm pituisia kaarnakuoriaisia, joiden tunnistaminen lajilleen on hyvin vaikeaa.

Kaikkien kaarnakuoriaisten toukat syövät puiden nilakerosta kaarnan alta, joten kuoriaisten olemassaolo on helppo tunnistaa, kun irrottaa hieman kaarnaa. Naaras munii kaarnan alle ja munista kuoriutuvat toukat lähtevät syömään nilaa yleensä kaikki eri suuntiin.

Lyhyen koteloitumisvaiheen jälkeen aikuiset yksilöt syövät reitin ulos puusta. Tämä näkyy syömäkuvioissa, joissa emokäytävästä haaroittuu viuhkamaisesti useita pienempiä käytäviä, joiden päässä on ulostuloreikä.

Haitat

Mantokuoriaiset siirtävät puusta toiseen *Ophiostoma*-sientä, joka aiheuttaa hollaninjalavataudin. Puu puolustautuu sientä vastaan erittämällä kumi- maista eritettä, joka puolestaan estää normaalin veden ja ravinteiden kulun puussa. Tämän seurauksena puu kuihtuu ja lopulta kuolee.

Kuva: M. Jurc, Univ. of Ljubljana / Bugwood.org

Kuva: Pest and Diseases Image Library / Bugwood.org

Torjunta

Mantokuoriaisten kautta siirtyvän haitallisen sienen leviämistä voidaan tehokkaasti ehkäistä suosimalla kotimaista taimituotantoa sekä valvomalla puutavaran ja pakkausmateriaalien siirtoja.

Jos löydät jalavalta kaarnakuoriaisia tai sen kaarnan alta toukkien syömäkuvioita, ilmoita havainnostasi heti Eviraan (kasvinterveys@evira.fi). Tee ilmoitus myös, jos epäilet hollanninjalavataudin ränsistytävän jalavia.

Esiintymistä voi ilmoittaa myös www.vieraslaji.fi -sivustolle, jossa on valmis lomake havaintojen kirjaamista varten. Espoon kaupungille havainnot voi ilmoittaa joko kaupungin palautejärjestelmän (<https://easiointi.espoo.fi/eFeedback/>) kautta, sähköpostitse osoitteeseen kaupunkitekniikka@espoo.fi tai soittamalla kaupunkitekniikan keskuksen asiakaspalvelunumeroon: 09 816 25000.

Espoon kaupunki
Kaupunkitekniikan keskus 2017

